Helsingissä 6.10.2026

Terveydenhoitajaliitto
Hälsovårdarförbundet

Asiantuntijalausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan kirjalliseen lausuntopyyntöön: HE 145/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Suomen Terveydenhoitajaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö on edelleen yksi merkittävimmistä väestön terveyttä heikentävistä sekä ennenaikaisia kuolemia aiheuttavista tekijöistä Suomessa. Tupakointi, nikotiiniriippuvuus ja altistuminen tupakansavulle lisäävät muun muassa sydän- ja verisuonisairauksien, hengityselinsairauksien sekä useiden syöpien riskiä. Erityisen tärkeää on ehkäistä lasten ja nuorten nikotiinituotteiden käytön aloittamista, sillä riippuvuus syntyy usein nuorella iällä ja sen terveysvaikutukset voivat ulottua koko elämänkaaren ajalle.

Suomen Terveydenhoitajaliitto pitää tupakkalainsäädäntöä yhtenä vaikuttavimmista kansanterveyden edistämisen keinoista. Tupakkalain avulla voidaan suojata väestöä terveyshaitoilta, vähentää terveyseroja sekä tukea yhteiskunnan tavoitetta savuttomasta ja nikotiinittomasta Suomesta. Lainsäädännön kehittämisessä on tärkeää arvioida uusien tuotteiden vaikutuksia terveyteen ennakoivasti sekä varmistaa, että sääntely ja valvonta pysyvät toimintaympäristön muutosten mukana.

Terveydenhoitajat kohtaavat työssään kaikenikäisiä ihmisiä neuvoloissa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, työterveyshuollossa sekä muissa ehkäisevän terveydenhuollon palveluissa. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna tupakkalainsäädännöllä on merkittävä vaikutus väestön terveyteen, hyvinvointiin ja yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin elää terveellisessä elinympäristössä.

Tupakkalain merkitys ulottuu yksilön terveyttä laajemmalle, sillä ehkäisevät toimet vähentävät myös terveydenhuollon kuormitusta ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia sekä tukevat hyvinvointialueiden mahdollisuuksia kohdentaa resursseja vaikuttavasti väestön terveyden edistämiseen.

Suomen Terveydenhoitajaliitto pitää hallituksen esityksen tavoitteita pääosin kannatettavina.

Kannabinoideja sisältävien tuotteiden myyntikielto

Suomen Terveydenhoitajaliitto kannattaa ehdotettua uutta 51 a §:ää, jolla kielletään kannabidiolia (CBD), kannabinolia (CBN), kannabigerolia (CBG) ja kannabikromeenia (CBC) sisältävien tupakkatuotteiden ja tupakan vastikkeiden myynti sekä muu luovuttaminen.

Terveydenhoitajaliitto pitää tärkeänä, että tupakkalainsäädäntöä päivitetään vastaamaan markkinoille tulleita uusia tuotteita. Kannabinoideja sisältävät tuotteet voivat erityisesti nuorten näkökulmasta näyttäytyä harmittomina tai jopa hyvinvointia edistävinä tuotteina, vaikka niiden pitkäaikaisista vaikutuksista terveyteen ei ole riittävästi tutkimusnäyttöä.

Terveydenhoitajat kohtaavat työssään kasvavaa kiinnostusta erilaisiin nikotiini- ja kannabinoidituotteisiin erityisesti nuorten keskuudessa. Sääntelyn tulee olla selkeää ja johdonmukaista sekä ehkäistä uusien riippuvuutta aiheuttavien tai terveydelle haitallisten tuotteiden yleistymistä lasten ja nuorten keskuudessa.

Terveydenhoitajaliitto pitää tärkeänä, että lainsäädännön toimeenpanon yhteydessä panostetaan myös viestintään ja terveyskasvatukseen, jotta nuoret ja huoltajat saavat luotettavaa tietoa tuotteiden haitallisista terveysvaikutuksista.

Tupakointikieltojen laajentaminen asuntoyhteisöissä

Suomen Terveydenhoitajaliitto kannattaa esitystä, jonka mukaan asuntoyhteisö voisi jatkossa päättää tupakointikiellosta huoneistojen sisätiloissa ilman erillistä viranomaispäätöstä.

Passiivinen tupakointi aiheuttaa merkittäviä terveyshaittoja. Erityisen haitallista tupakansavulle altistuminen on lapsille, vauvoille, raskaana oleville sekä pitkäaikaissairaille henkilöille. Savun kulkeutuminen asunnosta toiseen voi heikentää asumisterveyttä ja lisätä eriarvoisuutta erityisesti tilanteissa, joissa asukkaalla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia välttää altistumista.

Terveydenhoitajaliitto haluaa lisäksi korostaa tupakointikieltojen merkitystä asumisturvallisuuden näkökulmasta. Tupakointi aiheuttaa edelleen tulipaloja ja muita vakavia turvallisuusriskejä asuinympäristöissä. Erityisesti parvekkeilla, asuinhuoneistoissa ja rakennusten välittömässä läheisyydessä tapahtuvaan tupakointiin voi

liittyä paloturvallisuusriskejä, jotka voivat vaarantaa paitsi tupakoivan henkilön myös muiden asukkaiden turvallisuuden.

Tupakointikieltojen laajentaminen tukee ennaltaehkäisevän terveyden edistämisen tavoitteita. Samalla se vähentää sellaisia turvallisuusriskejä, joilla voi toteutuessaan olla vakavia seurauksia yksilöille, perheille ja koko asuntoyhteisölle. Liitto pitää myönteisenä, että lakimuutoksella edistetään sekä terveellistä että turvallista asumisympäristöä.

Terveydenhoitajaliitto pitää perusteltuna sitä, että päätösvaltaa siirretään asuntoyhteisöille. Ratkaisu voi nopeuttaa päätöksentekoa sekä vähentää kuntien hallinnollista taakkaa. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, että asukkaiden oikeusturva toteutuu riittävästi ja että asuntoyhteisöille tarjotaan selkeät ohjeet tupakointikieltojen valmisteluun, päätöksentekoon ja toimeenpanoon.

Terveydenhoitajaliitto pitää myönteisenä myös sitä, että päätöksen kohteena oleville asukkaille säädetään asianmukaiset oikeussuojakeinot.

Tupakkalain valvontamaksut

Suomen Terveydenhoitajaliitto pitää perusteltuna ehdotusta, jonka mukaan Lupa- ja valvontavirasto perii tupakkalain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuosittaisen valvontamaksun 16, 27 tai 29 b §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tehneiltä toimijoilta.

Terveydenhoitajaliitto katsoo, että tupakka- ja nikotiinituotteisiin kohdistuvan valvonnan tulee olla riittävää, vaikuttavaa ja pitkäjänteistä. Valvonnalla on keskeinen merkitys erityisesti lasten ja nuorten terveyden suojelemisessa, alaikäisten saatavuuden estämisessä sekä tupakkalain tavoitteiden toteutumisessa.

Terveydenhoitajaliitto pitää tarkoituksenmukaisena, että valvontamaksut perustuvat ilmoitettuihin myyntimääriin. Tällöin valvonnan kustannukset kohdentuvat oikeudenmukaisesti toimijoille niiden markkinaosuuden ja valvontatarpeen mukaisesti.

Suomen Terveydenhoitajaliitto korostaa, että tupakkalain tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös riittäviä viranomaisresursseja. Valvonnan avulla voidaan ehkäistä tuotteiden laitonta myyntiä, tukea sääntelyn yhdenmukaista toimeenpanoa sekä varmistaa, että lasten ja nuorten suojelemiseen tähtäävät toimenpiteet toteutuvat käytännössä.

Lasten ja nuorten suojeleminen nikotiiniriippuvuudelta

Suomen Terveydenhoitajaliitto korostaa, että tupakkalain tavoitteena tulee edelleen olla savuton ja nikotiiniton Suomi. Lain toimeenpanossa on kiinnitettävä erityistä huomiota lasten ja nuorten suojaamiseen nikotiinituotteiden käytöltä.

Terveydenhoitajien vastaanotoilla näkyy viime vuosina tapahtunut muutos, jossa perinteisen tupakoinnin rinnalle ja osin sen tilalle ovat nousseet sähkösavukkeet, nikotiinipussit sekä muut uudet nikotiinituotteet. Nikotiiniriippuvuus kehittyy usein nuoruudessa, minkä vuoksi ehkäisevien toimien merkitys on ratkaiseva.

Terveydenhoitajaliitto pitää tärkeänä, että tupakkalainsäädännön kokonaisuudistuksissa arvioidaan jatkuvasti myös uusien nikotiinituotteiden houkuttelevuutta nuorten näkökulmasta sekä niiden vaikutuksia kansanterveyteen.

Terveyden edistämisen näkökulma

Suomen Terveydenhoitajaliitto muistuttaa, että lainsäädäntö yksin ei riitä vähentämään tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä. Tarvitaan pitkäjänteistä terveyden edistämistä, terveysneuvontaa sekä riittäviä resursseja ehkäisevään työhön.

Neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä työterveyshuolto ovat keskeisessä asemassa nikotiinituotteiden käytön ehkäisyssä ja käytön lopettamisen tukemisessa. Vaikuttavimmat tulokset saavutetaan yhdistämällä sääntely, valvonta, terveyskasvatus ja helposti saavutettavat lopettamisen tukipalvelut.

Terveydenhoitajaliitto pitää tärkeänä, että tupakkalain toimeenpanossa tunnistetaan ennaltaehkäisevän työn merkitys ja turvataan riittävät resurssit terveyden edistämiseen osana hyvinvointialueiden palveluja.

Yhteenveto

Suomen Terveydenhoitajaliitto kannattaa hallituksen esityksen keskeisiä tavoitteita.

Suomen Terveydenhoitajaliitto:

- kannattaa kannabinoideja sisältävien tupakkatuotteiden ja tupakan vastikkeiden myyntikieltoa,
- kannattaa asuntoyhteisöjen mahdollisuutta päättää tupakointikielloista nykyistä joustavammin,
- pitää perusteltuna valvontamaksujen perimistä tupakkalain valvonnan kustannusten kattamiseksi
- pitää tärkeänä lasten ja nuorten suojelemista nikotiiniriippuvuudelta,
- korostaa terveyden edistämisen, ehkäisevän työn ja nikotiinituotteiden käytön lopettamisen tuen merkitystä osana lain toimeenpanoa.

Suomen Terveydenhoitajaliitto katsoo, että ehdotetut muutokset tukevat tupakkalain tavoitteita ehkäistä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä aiheutuvia terveyshaittoja sekä edistää terveellisiä ja turvallisia elinympäristöjä. Tupakkalainsäädäntö on yksi vaikuttavimmista ja kustannustehokkaimmista kansanterveyden edistämisen keinoista, minkä vuoksi sen kehittämisessä tulee säilyttää vahva ennaltaehkäisevän työn, lasten ja nuorten suojelun sekä savuttoman ja nikotiinittoman Suomen tavoitteen näkökulma.

Helsingissä 6.10.2026

Kirsi Grym
puheenjohtaja
Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry